

На основу члана 65 Закона о високом образовању и чланова 36 и 37 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду, на I редовној седници одржаној 26. октобра 2022. године, донело је

ОДЛУКУ

Усваја се Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филолошког факултета за период 2023-2027.

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филолошког факултета за период 2023-2027. је саставни део одлуке.

ДЕКАН
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Иво Драшкић Вићановић

Доставити:

- Деканском колегијуму,
- Продекану за научни и стручни рад,
- Одсеку за опште и правне послове,
- Архиви.

Универзитет у Београду – Филолошки факултет је акредитован као научноистраживачка организација одлуком Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије бр. 660-01-00002/13 од 26. марта 2019. године.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ПРОГРАМ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА за период 2023–2027.

Научноистраживачки рад Филолошког факултета засниваће се на релевантним законима, прописима и осталим правним актима који уређују научноистраживачку делатност, а у које спадају Закон о високом образовању, Закон о научноистраживачкој делатности, Правилник о вредновању научноистраживачког рада и поступку акредитације института, интегрисаних универзитета, факултета и центара изузетних вредности, Службени гласник РС, бр. 69/2015, Правилник о стицању истраживачких и научних звања, Службени гласник РС, бр. 159 од 30. децембра 2020, Правилника о поступку, начину вредновања и квантитативном исказивању научноистраживачких резултата истраживача, Службени гласник РС, бр. 24 од 8. марта 2016, бр. 21 од 10. марта 2017, бр. 38 од 21. априла 2017, Закон о Фонду за науку Републике Србије, Службени гласник РС, бр. 95 од 8. децембра 2018. и Стратегија научног и технолошког развоја Републике Србије за период 2021 – 2025 „Моћ знања”.

Факултет поседује техничке, технолошке и људске ресурсе који му омогућавају да учествује у свим облицима научноистраживачке делатности релевантним за научну и академску заједницу на регионалном, европском и светском плану. Целокупан научноистраживачки рад ће се заснивати на томе да резултати истраживања буду утемељени у савременим научним достигнућима, применљиви у пракси, доступни јавности и у складу са применом принципа културе отворене науке.

Међу стратешким приоритетима развоја Филолошког факултета могу се издвојити следећи:

- 1) учешће у домаћим и међународним пројектима,
- 2) унапређење издавачке делатности,
- 3) развој људских ресурса и едукација научноистраживачког кадра,
- 4) подстицање учешћа и организација научних конференција,
- 5) унапређење рада катедарских библиотека,
- 6) техничка и технолошка унапређења,
- 7) побољшање докторских академских студија,
- 8) подстицање интердисциплинарности у филолошким истраживањима,
- 9) јачање партнерске сарадње,
- 10) јачање међууниверзитетске академске сарадње,
- 11) промоција и популаризација резултата научноистраживачког рада.

Имајући у виду хетерогену структуру Филолошког факултета, домени научноистраживачког рада ће покривати велики број научних области, које у најопштијим цртама обухватају језике, књижевност, културу, библиотекарство са информатиком, више друштвених наука и интердисциплинарна истраживања. Научноистраживачка делатност обавља се у оквиру катедара, семинара, центара и лабораторија. Статус истраживача на Филолошком факултету има укупно 109 особа:

- 42 редовна професора,
- 21 ванредни професор,
- 18 доцената,
- 12 истраживача-сарадника и
- 16 истраживача-приправника.

Факултет ће снажно и доследно промовисати поштовање свих принципа истраживачке одговорности и академске честитости у складу са највишим етичким и академским стандардима и пратећи Кодекс професионалне етике Универзитета у Београду.

1) Учешће у домаћим и међународним пројектима

Факултет планира да учествује у свим пројектима из домена филолошких наука које расписују Министарство просвете, науке и технолошког развоја, Фонд за науку Републике Србије, Министарство културе и информисања Републике Србије, као и сва друга министарства и институције чији конкурсни позиви спадају у домен научноистраживачког рада Факултета. Осим пројеката које расписују министарства Републике Србије, Факултет ће узети учешће и у релевантним међународним пројектима, као што су *Horizon 2020*, *COST* и сл. како би се унапредила сарадња са универзитетима у иностранству, поспешила размена искустава, упознавање са светским токовима у науци и представљање сопствених научноистраживачких резултата. Факултет ће редовно информисати све запослене о актуелним позивима за учешће у пројектима и подстицати учешће у свим пројектним активностима како би се што већем броју наставника, сарадника и истраживача омогућило да се укључе у тимски научноистраживачки рад. Планирано је и веће укључивање младих истраживача у пројекте у сарадњи са искусним наставницима и едукација запослених и младих истраживача на пољу састављања пројектне документације. Факултет ће пружити још бољу логистичку и сваку другу подршку свим колегама заинтересованим за учешће у пројектима, укључујући планирање научноистраживачких пројеката, припрему пројектне документације, израду гантограма и упознавање са неопходним административним процедурама при пријави пројеката.

2) Унапређење издавачке делатности

Филолошки факултет ће радити на подстицању издаваштва у целини са посебним акцентом на научне часописе и монографије у којима ће се представити резултати оригиналних научних истраживања наставника, сарадника и истраживача. Стратегија развоја у домену свих публикација усмерена је ка подизању њихове доступности, читаности, квалитета и цитираности и препознатљивости Филолошког

факултета као снажне научноистраживачке институције као лидера у својим научним областима.

Унапређење научних часописа реализоваће се кроз унапређење њихове категорије на листама категоризације часописа МПНТР, њиховом индексирању на светски признатим листама (нпр. *Web of Science*, *Scopus*, *SCImago*, *ERIH+*, *EBSCO*), као и на свим осталим индексним листама релевантним за филолошке науке. С тим у вези, започета је едукација уредника како би се боље упознали са могућношћу и условима за укључивање часописа на индексне листе, електронским алатима за уређивање научних часописа, софтверским олакшавањем процеса рецензије и свим осталим аспектима електронског издаваштва. Иако је већ остварио значајне резултате на овом пољу, Факултет ће настојати да још више унапреди видљивост и квалитет факултетских научних часописа. Поједини часописи већ су имплементирали платформу OJS/PKP за електронско објављивање, а у плану је да сви часописи то учине како би се унапредио принцип отвореног приступа (*open access*) резултатима оригиналних научних истраживања и њиховој лакшој дисеминацији. У циљу даљег побољшања квалитета часописа у плану је и строжи рецензентски поступак, који би подразумевао повећање броја екстерних рецензија и стриктније рецензентске смернице, укључење већег броја међународних чланова уређивачких одбора, олакшавање поступка проналажења плагијата путем одговарајућег софтвера, употребу електронских сервиса који олакшавају евиденцију примљених радова и рецензија. Свим часописима ће бити омогућена још боља подршка у приступу индексним базама, као и пружање смерница за испуњавање критеријума који су у надлежности Матичног научног одбора за језик и књижевност. На овај начин факултетски часописи ће се боље позиционирати како на домаћим тако и на међународним листама, а научноистраживачки резултати наставника, сарадника и истраживача биће видљивији.

Један број научних часописа у издању Филолошког факултета већ је пријављен за индексирање у светски релевантним базама. За индексирање на *Web of Science* и *Scopus* се до тренутку писања овог документа пријавило пет часописа: *Анали Филолошког факултета*, *Belgrade English Language and Literature Studies*, *Italica Belgradensia*, *Славистика* и *Philologia*. Већи број часописа се већ налази на међународно

признатим листама, а у плану је да се сви часописи који испуњавају услове пријаве и на остале релевантне листе.

У плану је да факултетске публикације буду све заступљеније у отвореном приступу, што се односи на научне часописе, монографије, зборнике са научних конференција, уџбенике и сличне публикације од значаја за научну заједницу.

Осим научних публикација у ужем смислу, Филолошки факултет ће се старати да задржи постојеће студентске часописе, који подстичу младе филологе да се баве научноистраживачким радом, али и да олакша оснивање нових публикација овог типа.

Факултет је 2022. године усвојио Правилник о уџбеницима и издавачкој делатности, којим се регулишу процедуре за објављивање уџбеника и издавачка делатност у целини. Издавачки савет ће крајем сваке календарске године припремити предлог издавачког плана за наредну годину, пратити реализацију овог плана и водити издавачку политику у складу са научноистраживачким и образовним интересима.

3) Развој људских ресурса и едукација научноистраживачког кадра

Филолошки факултет ће предано радити на поспешивању научноистраживачке делатности код младих истраживача и студената докторских академских студија на више начина. За потребе ове популације организоваће се редовне годишње конференције да би се младим филолозима пружили услови за представљање резултата научноистраживачког рада и њихова публикација. Како би се подстакло учешће, Факултет неће наплаћивати котизацију нити било какве друге трошкове везане за конференцију младим истраживачима и студентима докторских академских студија, независно од матичне институције из које долазе, што је у складу са планираном подршком младим истраживачима у Србији. Као још једна мера подстицања учешћа на научним скуповима, у плану је организација радионица на којима би се потенцијалним учесницима омогућило да стекну општи увид у карактер научног скупа и све фазе његове организације. Младим истраживачима и студентима докторских академских студија омогућиће се учешће и у самој организацији научних

конференција. Осим поменутих радионица, планирано је да се одрже додатне едукативне активности у оквиру којих би се млади филолози упознали са начинима функционисања научних часописа, њиховим уређивањем, процесом одабира, рецензирања и класификације радова и свим осталим активностима неопходним за издавање часописа. У плану су и радионице које би објасниле административне процедуре за учешће у пројектима, њихово планирање, писање пројектне документације, израду гантограма и слично. Планирано је и интензивније повезивање истраживача и студената докторских академских студија са катедром која је матична за њихову област истраживања, као и подстицање директнијег контакта са потенцијалним менторима или руководиоцима пројеката. На овај начин би се научном подмлатку олакшало учешће у пројектима и даље бављење научноистраживачким радом. Све побројане активности биће отворене и за младе истраживаче и студенте докторских студија осталих факултета како би се на још један начин помогло научном подмлатку у целој земљи.

4) Подстицање учешћа и организација научних конференција

Филолошки факултет има дугу и богату традицију одржавања научних конференција, коју намерава да следи и у будућности. У традиционалне конференције светског угледа спадају Научни састанак слависта у Вукове дане и Међународни скуп слависта, које сваке године привлаче велики број етаблираних учесника из земље и иностранства. У новоустановљене научне скупове општег филолошког усмерења спадају Конференција за младе истраживаче и студенте докторских студија „Савремени токови у изучавању језика, књижевности и културе“, као и „Савремена филолошка истраживања“. Планирано је да се обе поменуте конференције одржавају једном годишње у циљу развоја научноистраживачке делатности како у популацији младих филолога (студената докторских академских студија и истраживача), тако и наставника и сарадника Факултета. Осим тога, Филолошки факултет сваке године одржава и конференције намењене појединачним страним филологијама или некој ужој стручној теми релевантној за савремена филолошка истраживања на којима учествује већи број колега са домаћих и страних универзитета. Све ове активности

поспешују сарадњу са колегама из иностранства и доприносе подизању нивоа изврности резултата научноистраживачке делатности.

У складу са актуелним тенденцијама, Филолошки факултет планира организацију конференција хибридног карактера како би се што већем броју учесника пружила прилика да представе резултате својих научних истраживања.

Филолошки факултет ће настојати да приликом организовања конференција максимално умањи котизације и да, уколико је могуће, неке конференције организује тако да буду бесплатно доступне свим учесницима или бар појединим категоријама учесника, што ће их учинити атрактивнијим.

Сви зборници радова са конференција биће доступни у најкраћем могућем року, а планира се да буду у слободном приступу како би резултати научноистраживачког рада били на располагању широј академској заједници и евентуално нашли своју примену у пракси.

Филолошки факултет ће наставити да организује конференције самостално, али и као равноправан партнер-суорганизатор. Факултет ће у том смислу пружати неопходне просторне и техничко-информатичке услове.

Осим конференција, Факултет планира да континуирано организује и сродне активности као што су семинари, стручни скупови, симпозијуми, радионице и друге едукативне активности како би подстакао научно и стручно усавршавање академске и стручне јавности на пољу филолошких и сродних дисциплина. Планирано је да све наведене активности буду забележене у дигиталном формату, што ће их учинити доступнијим широј академској заједници.

Факултет ће наставити и да редовно информише о другим конференцијама у земљи и иностранству и да наставном особљу пружа финансијску потпору у складу са могућностима.

5) Унапређење рада катедарских библиотека

Факултет ће наставити да финансира обнављање књижног фонда у свим катедарским библиотекама, унапређење библиотекарског софтвера, приступ истраживачким базама података, како би свим студентима, наставницима,

сарадницима и истраживачима побољшао услове за приступ потребној литератури. У плану је рад на даљем развоју и унапређењу Дигиталне библиотеке Филолошког факултета, проширивање њених садржаја, са посебним акцентом на обогаћивање грађе из националних извора и очување српског културног наслеђа.

6) Техничка и технолошка унапређења

Иако Факултет већ поседује одређене техничке капацитете, планира се набавка новијег софтвера и проширење сервера, што ће оснажити факултетске капацитете неопходне за електронско издаваштво и дигиталне платформе на којима се оно одвија. Тренутно се у сарадњи са Рачунарским центром Универзитета у Београду ради на успостављању факултетског репозиторијума на платформи *DSpace*, који ће садржати научне радове и остале релевантне публикације наставног особља и тако повећати њихову доступност, читаност и цитираност.

7) Побољшање докторских академских студија

Докторске академске студије (ДАС) су од изузетне важности за развој научног подмлатка и потенцијалних будућих наставника и сарадника. У том циљу је извршено побољшање ДАС у односу на претходни акредитациони циклус како би се испратили савремени научни токови и тиме обезбедило квалитетније школовање будућих доктора филолошких наука. Према новој акредитацији, докторске академске студије су осмишљене тако да нуде више специјализованих курсева, који су истовремено боље повезани и кохерентнији. На докторским студијама у понуди је пет модула: Српски језик, Српска књижевност, Језик, Књижевност и Култура. Основни циљ свих модула јесте оспособљавање студената докторских студија за развој, унапређивање и примену научних достигнућа у областима филологије, тј. науке о књижевности и науке о језику, теорије и историје језика и књижевности, упоредне књижевности, методике наставе српског језика и књижевности, методике наставе страних језика и књижевности, културе и библиотечко-информационих наука, те темељно познавање релевантне домаће и стране филолошке литературе. На овај начин докторанд се

оспособљава за критичке оцене закључака других истраживача у наведеним дисциплинама, за методолошки сложена истраживања и компетентну интерпретацију добијених резултата, као и за самосталне теоријске анализе и писање научних текстова у сврху постизања највише академске школске спреме, са крајњим циљем израде докторске дисертације и одбране доктората из области филолошких наука. С тим у вези уведени су нови и осавремењени курсеви методологије лингвистичких и књижевних истраживања, као и курсеви статистике, што ће знатно унапредити истраживачке компетенције студената докторских студија.

Да би се студенти докторских академских студија мотивисали да обављају научноистраживачки рад биће организоване активности као што су научне конференције, учешће у настави у звању демонстратора и научноистраживачким пројектима, као и свим осталим релевантним академским активностима.

8) Подстицање интердисциплинарности у филолошким истраживањима

У тесној вези са целокупним процесом образовања и истраживања на Филолошком факултету је и интердисциплинарност филолошких проучавања, која је све присутнија у савременој науци. Факултет на свим нивоима студија омогућава студентима да се упознају са основама изучавања културе, културологије, медија, комуникација, информатике, уметности, психологије, филозофије и слично. На овај начин повећава се запошљивост дипломираних студената и даје се солидна основа за научна истраживања.

9) Јачање партнерске сарадње

Као део образовног система Републике Србије, Факултет ће учествовати у свим активностима републичких министарстава која су заинтересована за сарадњу. Осим Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства културе и информисања, Факултет је већ остварио сарадњу и са Министарством иностраних послова, са више факултета и института, САНУ и разним стручним удружењима. У наредном периоду планира се још интензивнија сарадња на том плану. Посебно место

ће заузимати и сарадња са Фондом за науку Републике Србије, као једном од кључних чинилаца који подстичу развој науке у нашем академском простору.

Факултет ће наставити да ради у циљу јачања своје актуелне позиције, која подразумева извршност у научним истраживањима у филолошким дисциплинама, као и на стварању стручњака високих компетенција, што је један од темеља образовног система и друштва у целини.

10) Јачање међууниверзитетске академске сарадње

Филолошки факултет већ дуже сарађује са универзитетима у земљи и иностранству у оквиру програма размене наставног особља, заједничкој организацији конференција, издаваштва и других активности које доприносе развоју научноистраживачке делатности. У оквиру Универзитета у Београду истраживачи са Филолошког факултета учествују са истраживачима са других факултета у предлозима интердисциплинарних пројеката на конкурсима Фонда за науку РС и наставиће такву сарадњу будући да се кроз њу развија институционална сарадња и унапређују компетенције истраживача. У плану су и појачавање сарадње са сродним факултетима у околним државама на заједничким истраживачким пројектима, јачање билатералне сарадње, као и подстицање мобилности студената и наставника у оквиру постојећих програма. Планира се и повећање броја гостујућих истраживача и наставника на Филолошком факултету који ће представити резултате сопствених истраживања. Факултет ће активније подстицати запослене да се што више укључују у све поменуте видове сарадње у циљу представљања сопствених научноистраживачких резултата у другим академским срединама и оснаживања своје научноистраживачке позиције. Оваквим типовима сарадње унапредила би се стратешка позиција Факултета у академском простору Србије и шире.

11) Промоција и популаризација резултата научноистраживачког рада

Филолошки факултет планира да поспеши организацију учешћа запослених и студената на трибинама, радионицама, предавањима намењеним широј публици, ТВ

гостовањима, као и да подстакне писање научнопопуларних чланака у којима се промовишу резултати истраживачког рада у циљу популаризације и промоције сопствених активности и науке уопште.

Стране на сајту Факултета и друштвеним мрежама посвећене науци, међународној сарадњи и популаризацији науке редовно ће се ажурирати и пружати актуелне информације о овим активностима.